

**ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 18ης Απριλίου 2002 ***

Στην υπόθεση T-238/00,

Organisation des salariés auprès des institutions européennes et internationales en République fédérale d' Allemagne (IPSO), με έδρα την Φρανκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία),

Union of Staff of the European Central Bank (USE), με έδρα την Φρανκφούρτη επί του Μάιν,

εκπροσωπούμενες από τους T. Raab-Rhein, M. Roth, C. Roth και B. Karthaus, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

κατά

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, εκπροσωπούμενης από τους J. M. Fernández Martín και J. Sánchez Santiago, επικουρούμενους από τον B. Wägenbaur, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 7ης Ιουλίου 2000 με την οποία αρνήθηκε να ικανοποιήσει τα αιτήματα των προσφευγουσών για τροποποίηση ορισμένων διατάξεων των όρων απασχολήσεως του προσωπικού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού της εν λόγω τράπεζας,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τον Μ. Βηλαρά, Πρόεδρο, τη V. Tiili και τον P. Mengozzi, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

Νομικό πλαίσιο

- 1 Τα άρθρα 36.1 και 12.3 του Πρωτοκόλλου για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), που είναι συνημμένο στη Συνθήκη ΕΚ (στο εξής: καταστατικό ΕΣΚΤ), επιφορτίζουν το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ (στο εξής: διοικητικό συμβούλιο), αντιστοίχως, να θεσπίσει, κατόπιν προτάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της ΕΚΤ (στο εξής: εκτελεστική επιτροπή) τους όρους απασχολήσεως του προσωπικού της ΕΚΤ και των οργάνων λήψεως αποφάσεως.
- 2 Στις 9 Ιουνίου 1998, το διοικητικό συμβούλιο εξέδωσε, βάσει του άρθρου 36.1 του καταστατικού ΕΣΚΤ, απόφαση σχετικά με τη θέσπιση των όρων απασχολήσεως του προσωπικού της ΕΚΤ (στο εξής: όροι απασχολήσεως), που τροποποιήθηκε στις 31 Μαρτίου 1999 και δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ 1999, L 125, σ. 32) ταυτόχρονα με τον εσωτερικό κανονισμό της ΕΚΤ, που τροποποιήθηκε στις 22 Απριλίου 1999 (ΕΕ L 125, σ. 34, διορθωτικό στο ΕΕ 2000, L 273, σ. 40, στο εξής: εσωτερικός κανονισμός) που ψηφίστηκε από το διοικητικό συμβούλιο βάσει του άρθρου 12.3 του καταστατικού ΕΣΚΤ.

3 Το άρθρο 21 του εσωτερικού κανονισμού, όπως τροποποιήθηκε, προβλέπει:

«21.1 Οι σχέσεις απασχολήσεως μεταξύ της ΕΚΤ και του προσωπικού της καθορίζονται στους όρους απασχολήσεως και στους κανόνες επί θεμάτων προσωπικού.

21.2 Οι όροι απασχολήσεως εγκρίνονται και τροποποιούνται από το διοικητικό συμβούλιο έπειτα από πρόταση της εκτελεστικής επιτροπής. [...]

21.3 Οι όροι απασχολήσεως εφαρμόζονται μέσω των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού, οι οποίοι εγκρίνονται και τροποποιούνται από την εκτελεστική επιτροπή.

21.4 Η επιτροπή προσωπικού δίνει τη γνώμη της πριν από την έγκριση νέων όρων απασχολήσεως ή κανόνων επί θεμάτων προσωπικού. Η γνώμη της υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο ή στην εκτελεστική επιτροπή, αντιστοίχως.»

4 Το άρθρο 8 των όρων απασχολήσεως, που αφορά το δικαίωμα απεργίας του προσωπικού της ΕΚΤ, ορίζει:

«Το δικαίωμα απεργίας υπόκειται σε έγγραφη προειδοποίηση εκ μέρους της οντότητας που οργανώνει την απεργία και εξαρτάται από τον ορισμό του προσωπικού ασφαλείας που θα μπορούσε να ζητηθεί από την εκτελεστική επιτροπή. Οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού θα διασαφηνίσουν μεταγενέστερα αυτούς τους περιορισμούς.»

5 Το άρθρο 9 των όρων απασχολήσεως διευκρινίζει την πηγή προελεύσεως του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί θεμάτων προσωπικού της ΕΚΤ ορίζοντας:

«a) Οι σχέσεις εργασίας μεταξύ της ΕΚΤ και των υπαλλήλων της διέπονται από τις συμβάσεις εργασίας που συνάπτονται σύμφωνα με τους ισχύοντες όρους απασχολήσεως. Στους κανόνες επί θεμάτων προσωπικού που έχουν θεσπιστεί από την εκτελεστική επιτροπή διασαφηνίζονται οι λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή αυτών των όρων απασχολήσεως.

[...]

(c) Οι όροι απασχολήσεως δεν διέπονται από κανένα συγκεκριμένο εθνικό δίκαιο. Η ΕΚΤ εφαρμόζει i) τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, ii) τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου (ΕΚ) και iii) τους κανόνες που περιέχονται στους σχετικούς με την κοινωνική πολιτική κανονισμούς και οδηγίες (ΕΚ) που έχουν αποδέκτες τα κράτη μέλη. Αυτές οι νομικές πράξεις εφαρμόζονται από την ΕΚΤ κάθε φορά που κάτι τέτοιο καθίσταται αναγκαίο. Συναφώς, λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι συστάσεις (ΕΚ) σχετικά με θέματα κοινωνικής πολιτικής. Για την ερμηνεία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προβλέπονται από τους ισχύοντες όρους απασχολήσεως, η ΕΚΤ λαμβάνει δεόντως υπόψη τις αρχές που έχουν καθιερωθεί με τους κανονισμούς, τους κανόνες και τη νομολογία που εφαρμόζεται επί θεμάτων προσωπικού των κοινοτικών οργάνων.»

6 Τα άρθρα 45 και 46 των όρων απασχολήσεως, σχετικά με την εκπροσώπηση του προσωπικού της ΕΚΤ, προβλέπουν:

«45. Η επιτροπή προσωπικού, τα μέλη της οποίας εκλέγονται ύστερα από μυστική ψηφοφορία, εκπροσωπεί τα γενικά συμφέροντα όλων των μελών του προσωπικού καθόσον αφορά τις συμβάσεις εργασίας, το καθεστώς που ισχύει επί

θεμάτων προσωπικού και τις αμοιβές, τους όρους απασχολήσεως, εργασίας, υγιεινής και ασφάλειας της ΕΚΤ, τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και, τέλος, τα συστήματα συνταξιοδοτήσεως.

46. Πριν από οποιαδήποτε τροποποίηση των ισχυόντων όρων απασχολήσεως, των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού και των σχετικών ζητημάτων, όπως αυτά που προσδιορίζονται στην ανωτέρω παράγραφο 45, ζητείται η γνώμη της επιτροπής προσωπικού.»

7 Η εκτελεστική επιτροπή θέσπισε, βάσει του άρθρου 21.3 του εσωτερικού κανονισμού και του άρθρου 9, στοιχείο α, των όρων απασχολήσεως, την 1η Ιουλίου 1998, τους κανόνες επί θεμάτων προσωπικού της ΕΚΤ (στο εξής: κανόνες επί θεμάτων προσωπικού), των οποίων το άρθρο 1.4 προβλέπει μεταξύ άλλων:

«Οι διατάξεις του άρθρου 8 των όρων απασχολήσεως εφαρμόζονται ως ακολούθως:

[...]

1.4.2 Η απεργία πρέπει να οργανώνεται από οντότητα αναγνωρισμένη από την εκτελεστική επιτροπή ως εκπρόσωπος ομάδας μελών του προσωπικού (όπως η επιτροπή προσωπικού) ή από οντότητα εκπροσωπούσα τουλάχιστον το ένα έκτο του συνόλου των μελών του προσωπικού ή από οντότητα η οποία, στο πλαίσιο διεύθυνσεως ή γενικής διεύθυνσεως της ΕΚΤ, εκπροσωπεί τουλάχιστον το ένα τρίτο των μελών του προσωπικού.

1.4.3 Η οργανώνουσα την απεργία οντότητα οφείλει να ενημερώσει εγγράφως την εκτελεστική επιτροπή σχετικά με την πρόθεσή της να πραγματοποιήσει

απεργία τουλάχιστον δέκα εργάσιμες ημέρες πριν από την πρώτη ημέρα της απεργίας. Στην έγγραφη προειδοποίηση πρέπει να περιγράφονται η ακριβής φύση της διαφοράς, η ακριβής φύση της σχεδιαζόμενης απεργιακής δράσεως, καθώς και η περίοδος κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί η απεργία.

1.4.4 Η εκτελεστική επιτροπή της ΕΚΤ ορίζει, κατά περίπτωση, το προσωπικό ασφαλείας που πρέπει να διασφαλίζεται για την ΕΚΤ κατά τη διάρκεια της απεργίας.

[...]

1.4.7 Καμιά πειθαρχική δίωξη δεν μπορεί να ασκηθεί κατά μέλους του προσωπικού που συμμετέχει στην απεργία, εκτός εάν το μέλος αυτό ανήκει στο προσωπικό ασφαλείας και εγκαταλείπει τη θέση του προκειμένου να συμμετάσχει στην απεργία.»

Το ιστορικό της διαφοράς

- 8 Η International and European Public Services Organisation (IPSO), που έχει συσταθεί υπό τη μορφή μη καταχωρημένης ενώσεως γερμανικού δικαίου, αποτελεί συνδικαλιστική οργάνωση, προσοπιζόμενη τα συμφέροντα των συνεργατών διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών, με έδρα τη Γερμανία. Μεταξύ των μελών της περιλαμβάνονται και οι απασχολούμενοι στην ΕΚΤ.
- 9 Η Union of the Staff of the European Central Bank (USE) αποτελεί επίσης μη καταχωρημένη συνδικαλιστική οργάνωση γερμανικού δικαίου με αντικείμενο την προάσπιση των συμφερόντων των απασχολούμενων στην ΕΚΤ.

- 10 Στο δικόγραφο της προσφυγής μνημονεύεται ότι οι δύο προσφεύγουσες εκπροσωπούν περίπου το 24 % των συνεργατών της ΕΚΤ.
- 11 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, κατά το έτος 1999 πραγματοποιήθηκαν συνομιλίες μεταξύ, αφενός, της ΕΚΤ και, αφετέρου, της επιτροπής του προσωπικού της ΕΚΤ και των δύο προσφευγουσών ενώσεων σχετικά με το ζήτημα της συμμετοχής των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην εκπροσώπηση των συμφερόντων του προσωπικού έναντι της Τράπεζας. Η εκπροσώπηση αυτή διασφαλίζεται, στην πραγματικότητα, αποκλειστικά από την επιτροπή του προσωπικού της οποίας τη γνώμη πρέπει, δυνάμει του άρθρου 21.4 του εσωτερικού κανονισμού και των άρθρων 45 και 46 των όρων απασχολήσεως, να ζητεί η ΕΚΤ πριν από τη θέσπιση νέων όρων απασχολήσεως ή νέων κανόνων επί θεμάτων προσωπικού, καθώς επίσης και πριν από τις τροποποιήσεις των ήδη ισχυόντων.
- 12 Στο πλαίσιο των συνομιλιών αυτών, οι προσφεύγουσες, με έγγραφο της 20ής Σεπτεμβρίου 1999 προς τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ, αφενός, υπογράμμισαν τη θέση τους κατά την οποία η μισθολογική εξέλιξη, οι υπερωρίες και οι γενικοί όροι απασχολήσεως πρέπει να ρυθμιστούν βάσει συνεννοήσεων και συλλογικών συμφωνιών και όχι να διέπονται από μονομερείς αποφάσεις του εργοδότη και, αφετέρου, αντιλήφθηκαν ότι η ΕΚΤ δεν είχε την πρόθεση να αρχίσει διαπραγματεύσεις με τις εκπροσωπούσες το προσωπικό της συνδικαλιστικές οργανώσεις.
- 13 Αναφερόμενες σε συζητήσεις που είχαν προηγουμένως διεξαγάγει με τον αντιπρόεδρο και τον γενικό διευθυντή διοικήσεως και προσωπικού της ΕΚΤ, οι προσφεύγουσες επισήμαναν στο έγγραφό τους σχετικά με τους λόγους για τους οποίους αμφισβητούσαν τη θέση της Τράπεζας η οποία, ειδικότερα, ερμήνευε τους όρους απασχολήσεως υπό την έννοια ότι είναι νομικώς αδύνατη η σύναψη συλλογικών συμβάσεων ή τουλάχιστον, η εφαρμογή τέτοιων συμβάσεων στις κατ' ιδίαν σχέσεις εργασίας. Μία τέτοια ερμηνεία καταλήγει, σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, στο να καθίστανται οι όροι εργασίας παράνομοι, στο μέτρο που διαπράττεται παράβαση των Συμβάσεων της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας αριθ. 87, 89 και 135, των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του θεμελιώδους δικαιώματος της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, που προστατεύεται στην κοινοτική έννομη τάξη. Οι

προσφεύγουσες αμφισβήτησαν επίσης το άρθρο 1.4.2 των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού, στο μέτρο που με αυτό η άσκηση του δικαιώματος απεργίας εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η απεργία έχει οργανωθεί από οντότητα αναγνωρισμένη ως αντιπροσωπευτική από την εκτελεστική επιτροπή και ότι καθορίζει, για τον σκοπό αυτό, κριτήρια αναγνωρίσεως εκτιμώμενα ως αυθαίρετα.

- 14 Με το έγγραφό τους της 20ής Σεπτεμβρίου 1999, οι προσφεύγουσες κατέληξαν ζητώντας από την ΕΚΤ να αποφανθεί επί του ζητήματος αν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις που δρουν στο εσωτερικό της είχαν ή όχι το δικαίωμα να καλέσουν το προσωπικό σε απεργία και αν η ΕΚΤ ήταν πρόθυμη να αρχίσει διαπραγματεύσεις με αυτές.
- 15 Με χωριστά έγγραφα της 18ης Νοεμβρίου 1999, ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ απάντησε στις προσφεύγουσες ότι η Τράπεζα δεν επρόκειτο να καθορίσει τους όρους απασχολήσεως του προσωπικού της βάσει διαδικασίας διαπραγματεύσεων με τις συνδικαλιστικές ενώσεις.
- 16 Κατόπιν αυτής της απαντήσεως, οι προσφεύγουσες, με έγγραφο της 2ας Δεκεμβρίου 1999, απευθύνθηκαν στον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ ζητώντας όπως το διοικητικό συμβούλιο προσθέσει στους όρους απασχολήσεως μια διάταξη (άρθρο 9, στοιχείο ε) η οποία να προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα τροποποιήσεως των εν λόγω όρων μέσω συλλογικών συμφωνιών μεταξύ των συνδικαλιστικών ενώσεων και της ΕΚΤ.
- 17 Με έγγραφο της 28ης Απριλίου 2000, οι προσφεύγουσες ζήτησαν από κοινού από την ΕΚΤ, λαμβανόμενη πάντοτε υπόψη εν τω προσώπω του αντιπροέδρου της, αφενός, να εκφράσει την άποψή της επί του τεθέντος με το έγγραφό τους της 2ας Δεκεμβρίου 1999 ζητήματος το οποίο είχε μείνει αναπάντητο και, αφετέρου, να τροποποιήσει τη σχετική με το δικαίωμα απεργίας ρύθμιση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1.4 των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού. Συγκεκριμένως, ζητήθηκε από την εκτελεστική επιτροπή να αφαιρέσει ολόκληρο το άρθρο 1.4.2 (σχετικά με την αναγνώριση της οργανώουσας την απεργία οντότητας), τα δύο τελευταία μέρη της φράσεως του άρθρου 1.4.3 (που μνημονεύουν την υποχρέωση διευκρινίσεως της

φύσεως της σχεδιαζομένης απεργιακής δράσεως και της προβλεπόμενης περιόδου) καθώς και το δεύτερο μέρος του άρθρου 1.4.7 (που επιτρέπει την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά των μελών του προσωπικού που παρέβησαν την υποχρέωσή τους να μετάσχουν στο προσωπικό ασφαλείας). Σύμφωνα με τις δύο συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι διατάξεις αυτές, που επιβάλλουν στην άσκηση του δικαιώματος απεργίας συμπληρωματικούς περιορισμούς σε σχέση με αυτούς που προβλέπονται στο άρθρο 8 των όρων απασχολήσεως, είναι παράνομες, τόσο από τυπική (καθώς δεν έχουν θεσπιστεί από το διοικητικό συμβούλιο) όσο και ουσιαστική άποψη (καθόσον προσβάλλουν θεμελιώδες δικαίωμα). Στο τέλος του εγγράφου, οι ISPO και USE ζήτησαν, επικαλούμενες το άρθρο 35, παράγραφος 2, Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, η απάντηση της EKT να δοθεί στη γερμανική γλώσσα.

18 Στη συνέχεια, στις 7 Ιουλίου 2000, ο αντιπρόεδρος της EKT απηύθυνε, τόσο στην ISPO όσο και στην USE, έγγραφο με περιεχόμενο:

«Σε απάντηση του εγγράφου σας της 28ης Απριλίου 2000 και κατόπιν γνωμοδοτήσεως των νομικών μας υπηρεσιών, έχω την τιμή να σας γνωρίσω ότι δεν συμμερίζομαι την ανάλυσή σας σχετικά με την εγκυρότητα των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού και σχετικά με τους προβαλλόμενους περιορισμούς που έχουν επέλθει στο δικαίωμα απεργίας, και τούτο για τους ακόλουθους λόγους:

- προκειμένου περί της εγκυρότητας των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού, θεωρώ ότι η εκτελεστική επιτροπή ήταν πλήρως εξουσιοδοτημένη να θεσπίσει αυτούς τους κανόνες βάσει των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 36.1 του καταστατικού της ΕΣΚΤ και της EKT και του άρθρου 21.3 του εσωτερικού κανονισμού. Δεν συμμερίζομαι ούτε την ανάλυσή σας επί της εκτάσεως των εξουσιών της εκτελεστικής επιτροπής αναφορικά με την θέσπιση των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού ούτε την εκτίμησή σας αναφορικά με την έννοια της εσωτερικής οργανώσεως·
- προκειμένου περί των περιορισμών που έχουν επιβληθεί στο δικαίωμα απεργίας με τα άρθρα 1.4.2, 1.4.3 και 1.4.7 των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού, οι περιορισμοί αυτοί εφαρμόζουν τους όρους απασχολήσεως [...] διευκρινίζοντας τις εκτελεστικές λεπτομέρειες των γενικών περιορισμών που περιέχονται στους εν λόγω όρους·

- καθόσον αφορά το περιεχόμενο του εγγράφου σας της 2ας Δεκεμβρίου 1999, με το οποίο ζητήσατε την προσθήκη ενός νέου άρθρου 9 ε στους όρους απασχολήσεως, μετά λύτης μου σας πληροφορώ ότι το αίτημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

Τέλος, αναφορικά με την επιθυμία σας να σας απαντήσω στη γερμανική γλώσσα βάσει του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επιτρέψτε μου να επισημάνω ότι απαντώ στο έγγραφό σας για λόγους ευγενείας και ότι αυτή η άτυπη διαδικασία δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο μιας διαφοράς.»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 19 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 11 Σεπτεμβρίου 2000, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή με αντικείμενο την ακύρωση του εγγράφου της 7ης Ιουλίου 2000 του αντιπροέδρου της ΕΚΤ.
- 20 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 26 Οκτωβρίου 2000, η ΕΚΤ πρότεινε, σύμφωνα με το άρθρο 114 του Κανονισμού Διαδικασίας, ένσταση απαραδέκτου. Οι προσφεύγουσες κατέθεσαν τις σχετικές με την ένσταση απαραδέκτου παρατηρήσεις τους στις 11 Δεκεμβρίου 2000.
- 21 Με την προσφυγή τους, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την απόφαση της καθής της 7ης Ιουλίου 2000·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

22 Με την ένστασή της απαραδέκτου, η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως προδήλως अपαράδεκτη·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

23 Στις παρατηρήσεις τους σχετικά με την ένσταση απαραδέκτου, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή·

— επικουρικώς, να εξετάσει την ένσταση απαραδέκτου κατά την εκδίκαση της υποθέσεως επί της ουσίας.

Επί του παραδεκτού της προσφυγής

24 Δυνάμει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, εάν ένας διάδικος το ζητήσει, το Πρωτοδικείο δύναται να αποφανθεί επί του απαραδέκτου

χωρίς να εισέλθει στην ουσία. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, η διαδικασία επί της αιτήσεως συνεχίζεται προφορικά, εκτός αν το Πρωτοδικείο αποφασίσει άλλως. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι έχει επαρκώς διαφωτιστεί από τα στοιχεία της δικογραφίας και ότι δεν συντρέχει λόγος να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

Επιχειρήματα των διαδίκων

25 Η καθής ισχυρίζεται, πρώτον, ότι το επίδικο έγγραφο δεν συνιστά μια δυνάμενη να προσβληθεί, κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, πράξη. Συναφώς, υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, δεν είναι αρκετό ένα έγγραφο να έχει αποσταλεί από κοινοτικό όργανο στον αποδέκτη του, σε απάντηση αιτήματος του τελευταίου, προκειμένου το έγγραφο αυτό να μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, πράγμα που ανοίγει έτσι τον δρόμο για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως. Αποτελούν πράξεις ή αποφάσεις δυνάμενες να αποτελέσουν το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου, μόνο τα μέτρα που παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα, δυνάμενα να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, τροποποιώντας ουσιαδώς την έννομη κατάσταση αυτού (απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Οκτωβρίου 1993, Τ-83/92, *Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1993, σ. ΙΙ-1169, σκέψη 30).

26 Η καθής προσθέτει ότι το επίδικο έγγραφο δεν παράγει υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα, στο μέτρο που αποτελεί απλή απάντηση του αντιπροέδρου της Τράπεζας στο αίτημα των προσφευγουσών που έγινε στο πλαίσιο ατύπων συνομιλιών με την ΕΚΤ. Συναφώς επισημαίνει, πρώτον, ότι καμιά διάταξη δεν υποχρεώνει, ούτε καν επιτρέπει, στον αντιπρόεδρο να λάβει αποφάσεις έχουσες υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα. Δεύτερον, η καθής παρατηρεί ότι, στο έγγραφο αυτό, ο αντιπρόεδρος περιορίζεται στο να ενημερώσει τις προσφεύγουσες ότι δεν συμμερίζεται τις νομικές τους γνώμες που εκτίθενται στο έγγραφό τους της 2ας Δεκεμβρίου 1999 καθώς και σ' αυτό της 28ης Απριλίου 2000, στο οποίο δεν απάντησε, όπως ο ίδιος διευκρινίζει, παρά μόνο για λόγους ευγενείας.

- 27 Εξάλλου, το επίδικο έγγραφο δεν επέφερε, κατά την καθής, καμιά ουσιώδη τροποποίηση της εννόμου καταστάσεως των προσφευγουσών. Πράγματι, το εν λόγω έγγραφο απλώς επιβεβαίωσε τη νομική κατάστασή τους, όπως αυτή υφίστατο πριν από τη λήψη του εγγράφου αυτού.
- 28 Εν πάση περιπτώσει, η καθής ισχυρίζεται ότι το έγγραφο της 7ης Ιουλίου 2000 αποτελεί πράξη επιβιβαιωτική της απαντήσεως που δόθηκε στις προσφεύγουσες με τα έγγραφα του αντιπροέδρου της ΕΚΤ της 18ης Νοεμβρίου 1999. Με τα έγγραφα αυτά, η Τράπεζα είχε ήδη γνωρίσει στις προσφεύγουσες ότι δεν είχε την πρόθεση, μέσω της συνάψεως συλλογικών συμβάσεων με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, να τροποποιήσει τους όρους απασχολήσεως ούτε, σιωπηρώς, τους κανόνες επί θεμάτων προσωπικού. Καθώς δεν άσκησαν προσφυγή ύστερα από τη λήψη των εγγράφων αυτών, οι προσφεύγουσες δεν μπόρεσαν να προκαλέσουν νέα αντίδραση της ΕΚΤ προκειμένου να αρχίσουν εκ νέου να τρέχουν προθεσμίες που είχαν εκπνεύσει.
- 29 Δεύτερον, η καθής εκτιμά ότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής. Συναφώς, υπενθυμίζει την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με τις προϋποθέσεις παραδεκτού προσφυγής ακυρώσεως ασκηθείσας κατά αρνητικής πράξεως. Μία τέτοια πράξη πρέπει να εκτιμάται ανάλογα με τη φύση του αιτήματος του οποίου αυτή αποτελεί την απάντηση. Ειδικότερα, η άρνηση ενός κοινοτικού οργάνου να προβεί στην τροποποίηση μιας πράξεως δεν μπορεί να χαρακτηριστεί, αυτή η ίδια, ως πράξη της οποίας η νομιμότητα μπορεί να ελεγχθεί, σύμφωνα με το άρθρο 230 ΕΚ, με εξαίρεση την περίπτωση κατά την οποία η πράξη που το κοινοτικό όργανο αρνήθηκε να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει θα μπορούσε αυτή η ίδια να προσβληθεί δυνάμει της διατάξεως αυτής (προπαρατεθείσα απόφαση *Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής*, σκέψη 31).
- 30 Εν προκειμένω, κατά την καθής, οι πράξεις που οι προσφεύγουσες ζητούν να τροποποιηθούν, δηλαδή οι όροι απασχολήσεως και οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού, αποτελούν νομικές πράξεις γενικού και αφηρημένου χαρακτήρα, εφαρμοζόμενες επί όλων των μελών του προσωπικού της ΕΚΤ, τωρινών ή μελλοντικών, λαμβανομένων υπόψη στο σύνολό τους. Υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με προσφάτως επιβεβαιωθείσα νομολογία, μια πράξη που θίγει τα γενικά συμφέροντα μιας κατηγορίας πολιτών δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αφορά άμεσα και ατομικά οργάνωση που έχει συσταθεί για την προάσπιση των συλλογικών συμφερόντων της

κατηγορίας αυτής (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1975, 72/74, *Union syndicale* κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1975, σ. 141, σκέψη 17). Κατά τη γνώμη της, στο μέτρο που οι όροι απασχολήσεως και οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού δεν αφορούν τις προσφεύγουσες άμεσα και ατομικά, το απόσπασμα του εγγράφου της 7ης Ιουλίου 2000, κατά το οποίο η ΕΚΤ δηλώνει ότι δεν προτίθεται να τους τροποποιήσει, δεν μπορεί να συνιστά πράξη της οποίας η νομιμότητα δύναται να ελεγχθεί σύμφωνα με το άρθρο 230 ΕΚ.

- 31 Τέλος, η καθής επισημαίνει ότι οι προσφεύγουσες θα έπρεπε να έχουν ασκήσει προσφυγή κατά των διατάξεων των όρων απασχολήσεως και των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού που αμφισβητούν εντός προθεσμίας δύο μηνών υπολογιζόμενων από την ημέρα που είχαν λάβει γνώση αυτών. Δεδομένου ότι οι όροι απασχολήσεως και οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού θεσπίστηκαν, αντιστοίχως, στις 9 Ιουνίου και την 1η Ιουλίου 1998, η προσφυγή, που ασκήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου 2000, είναι, ελλείψει νέων γεγονότων, εκπρόθεσμη και, επομένως, απαράδεκτη.
- 32 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, πρώτον, ότι το επίδικο έγγραφο αποτελεί πράξη δυνάμενη να προσβληθεί. Παρατηρούν ότι, στο πλαίσιο της εξετάσεως του παραδεκτού μιας προσφυγής ακυρώσεως κατά αρνητικής αποφάσεως ενός οργάνου, η απόφαση αυτή πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τη φύση του αιτήματος του οποίου αποτελεί απάντηση (απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1996, T-330/94, *Salt Union* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1475, σκέψη 32). Συναφώς, υπενθυμίζουν ότι είναι, κατ' αρχήν, αδιάφορο, αναφορικά με τη δυνατότητα προσβολής πράξεων ή αποφάσεων μέσω προσφυγής ακυρώσεως ο τύπος υπό τον οποίο αυτές εμφανίζονται. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν έγγραφα ενός οργάνου αποτελούν πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, είναι, αντιθέτως, καθοριστικά το περιεχόμενό τους καθώς και το πλαίσιο εντός του οποίου αυτά εκπονήθηκαν (απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Φεβρουαρίου 2000, T-241/97, *Stork Amsterdam* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-309, σκέψη 62).
- 33 Επομένως, κατά τις προσφεύγουσες, τα αιτήματα στα οποία έδινε απάντηση το επίδικο έγγραφο ουδόλως μπορούν να ερμηνευθούν ως απλά αιτήματα παροχής

πληροφοριών. Όσον αφορά το έγγραφο αυτό, θα έπρεπε τούτο να ερμηνευθεί ως απορριπτικό των αιτημάτων της 2ας Δεκεμβρίου 1999 και της 28ης Απριλίου 2000. Πράγματι, το έγγραφο αυτό αντικατοπτρίζει σαφώς την οριστική άποψη της καθής επί των αιτημάτων των προσφευγουσών, καθώς αρνήθηκε ιδίως σ' αυτές τη δυνατότητα συμμετοχής στην τροποποίηση των όρων απασχολήσεως του προσωπικού της ΕΚΤ. Κατά συνέπεια, το επίδικο έγγραφο εμπεριέχει απόφαση παράγουσα υποχρεωτικά ως προς αυτές έννομα αποτελέσματα και, ως εκ τούτου, αποτελεί πράξη δυνάμενη να προσβληθεί διά προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ.

- 34 Εξάλλου, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι το έγγραφο της 7ης Ιουλίου 2000 είναι απλώς και μόνον επιβεβαιωτικό του εγγράφου του αντιπροέδρου της ΕΚΤ της 18ης Νοεμβρίου 1999. Κατά τη γνώμη τους, ενώ στα έγγραφα αυτά η ΕΚΤ τους γνωστοποιούσε, ως εργοδότης, ότι δεν είχε την πρόθεση να αρχίσει συλλογικές διαπραγματεύσεις σχετικά με τους όρους απασχολήσεως, στο έγγραφο της 7ης Ιουλίου 2000 τις πληροφόρησε, κάνοντας χρήση των δυνατοτήτων που της παρέχει το άρθρο 36.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, ότι δεν επρόκειτο να θεσπίσει τις προϋποθέσεις για τη δυνατότητα εφαρμογής συλλογικών συμφωνιών στις εργασιακές σχέσεις και ότι δεν θα τροποποιούσε τις διέπουσες το δικαίωμα της απεργίας διατάξεις.
- 35 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι έχουν το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής και αμφισβητούν το βάσιμο των επί του σημείου αυτού επιχειρημάτων της καθής.
- 36 Αφενός, υπενθυμίζουν ότι είναι οι αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αφετέρου, απορρίπτουν τον χαρακτηρισμό ως κανονιστικών των πράξεων που η ΕΚΤ αρνήθηκε να τροποποιήσει, δηλαδή των όρων απασχολήσεως και των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού. Πράγματι, δεν πρόκειται για κανονισμούς, αλλά για στερεότυπους συμβατικώς καθοριζόμενους γενικούς όρους ιδιωτικού δικαίου, των οποίων τα έννομα αποτελέσματα προκύπτουν από τη σύναψη συμβάσεως εργασίας ιδιωτικού δικαίου και όχι από την εκ μέρους της ΕΚΤ άσκηση κανονιστικής εξουσίας. Κατ' αυτές, το καταστατικό του ΕΣΚΤ πρέπει να νοηθεί όχι ως μια διάταξη που παρέχει στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ νομοθετική εξουσία αλλ' απλώς ως διάταξη επιβάλλουσα στην τελευταία την υποχρέωση να καθορίσει ένα ομοίμορφο συμβατικό πλαίσιο, υπό την έννοια μιας γενικής πρακτικής προοριζομένης να διασφαλίσει την ισότητα μεταχειρίσεως των απασχολουμένων. Τούτο προκύπτει, αφε-

νός, από το γεγονός ότι το άρθρο αυτό δεν έχει επαναληφθεί στην απαρίθμηση των διατάξεων του καταστατικού του ΕΣΚΤ για την εφαρμογή των οποίων η ΕΚΤ έχει την εξουσία, σύμφωνα με το άρθρο 110 ΕΚ, να θεσπίζει κανονισμούς και, αφετέρου, το γεγονός ότι στο άρθρο 36.1 χρησιμοποιείται η έκφραση «καθεστώς που ισχύει επί του προσωπικού» και όχι οι εκφράσεις «καταστατικό» ή «κανονισμός».

- 37 Εξάλλου, έστω και αν υποθεθεί ότι στους όρους απασχολήσεως και στους κανόνες επί θεμάτων προσωπικού μπορεί να αναγνωρισθεί κανονιστικός χαρακτήρας, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι οι ρυθμίσεις που αποτελούν το καθεστώς που εφαρμόζεται στις εργασιακές σχέσεις εντός της ΕΚΤ (δεδομένου ότι το άρθρο 9 των όρων απασχολήσεως δεν μνημονεύει τις συλλογικές συμφωνίες) και η ρύθμιση του δικαιώματος ανεργίας (άρθρο 1.4 των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού) τις αφορούν άμεσα και ατομικά. Ειδικότερα, οι ρυθμίσεις αυτές τις αφορούν ατομικά δεδομένου ότι έχουν εκ του καταστατικού το καθήκον να επιδιώκουν τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων υπέρ των απασχολουμένων στην ΕΚΤ, προκειμένου να συμμετέχουν στην τροποποίηση των όρων εργασίας και απασχολήσεως των μελών τους, καθώς και το καθήκον να οργανώνουν, για τον σκοπό αυτό, ενδεχομένως, απεργίες. Οι επίμαχες πράξεις τις θίγουν άμεσα και ατομικά λόγω του ότι εμποδίζουν την προσφυγή τους στις εφαρμοζόμενες επί των συλλογικών συμβάσεων αρχές, που είναι χαρακτηριστικές στο πλαίσιο των δικαιών των κρατών μελών, προκειμένου να εκπροσωπούν τα συμφέροντα των μελών τους απέναντι στην ΕΚΤ καθώς και να οργανώνουν απεργίες. Θίγονται, μάλιστα, όσον αφορά τις ουσιαστικές ιδιότητές τους, στο μέτρο όπου τίθεται ζήτημα σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες δύναται να ασκούν τη συνδικαλιστική τους ελευθερία.

- 38 Οι προσφεύγουσες προσθέτουν τα ακόλουθα: «[αν μπορούσε να υποθεθεί] ότι η ΕΚΤ διαθέτει νομοθετική εξουσία στον τομέα του εργατικού δικαίου, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις θα υπόκεινταν σ' ένα νομοθέτη ο οποίος αποκλείει, θεσπίζοντας τις προσβαλλόμενες πράξεις, την εφαρμογή των αρχών που διέπουν τις συλλογικές συμφωνίες. Αν η δυνατότητα συνάψεως συλλογικών συμφωνιών — ζήτημα που εμπίπτει στο βάσιμο της προσφυγής — αποτελεί μέρος της ευρωπαϊκής προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ότι αυτή η προστασία ισχύει επίσης και όσον αφορά τη θέσπιση ευρωπαϊκών κανόνων, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις θίγονται ουσιαστικά από τις πράξεις της καθής». Οι προσφεύγουσες καταλήγουν ισχυριζόμενες ότι η νομική πράξη με την οποία απορρίφθηκαν τα αιτήματα που υπέβαλαν στην ΕΚΤ τις αφορά άμεσα και ατομικά, στο μέτρο που

η πράξη αυτή τους απαγορεύει, ακριβώς, την άσκηση ενός θεμελιώδους δικαιώματος όπως η συνδικαλιστική ελευθερία.

39 Τέλος, οι προσφεύγουσες απορρίπτουν τα επιχειρήματα της καθής που αντλούνται από το εκπρόθεσμο της ασκήσεως της υπό κρίση προσφυγής. Υπογραμμίζουν ότι, σύμφωνα με την επιχειρηματολογία της καθής, η άρνηση αποσύρσεως ή τροποποίησης μιας πράξεως μπορεί να προσβληθεί μόνον εντός της ίδιας προθεσμίας με αυτήν που επιτάσσεται για την προσβολή της ίδιας της πράξεως. Η ύπαρξη νομολογίας που δέχεται, υπό ορισμένες περιπτώσεις, τη δυνατότητα χωριστής προσβολής, βάσει του άρθρου 230 ΕΚ, της αρνήσεως αποσύρσεως πράξεως αντιταχθείσας από κοινοτικό όργανο καταδεικνύει, κατ' αυτές, ότι μια τέτοια ερμηνεία είναι εσφαλμένη. Έτσι, το γεγονός που κάνει να αρχίζει να τρέχει η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής δεν μπορεί να είναι η έκδοση της πράξεως της οποίας ζητείται η τροποποίηση αλλά η απόρριψη του προς τούτο υποβληθέντος αιτήματος.

40 Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού θεσπίστηκαν βάσει αποφάσεως που η ίδια η ΕΚΤ είχε χαρακτηρίσει ως προσωρινή, απόφαση η οποία δεν μπορεί, όπως είναι επόμενο, να κάνει να αρχίσει να τρέχει η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής. Εξάλλου, ούτε οι όροι απασχολήσεως ούτε οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού δεν έχουν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Εξάλλου, κατά τον χρόνο που οι προσφεύγουσες έλαβαν, εν προκειμένω, γνώση, δεν μπορούσαν παρά να θεωρήσουν ότι, ενόψει της ανυπαρξίας ειδικής ρυθμίσεως, η εφαρμογή τυχόν συλλογικών συμβάσεων δεν θα έθετε κανένα πρόβλημα, και τούτο, ενώ έλαβαν γνώση της θέσεως της ΕΚΤ περί εξαρτήσεως της εφαρμογής συλλογικών συμβάσεων από τροποποίηση των όρων απασχολήσεως μόλις τον Σεπτέμβριο του 1999, μέσω εγγράφου προς την επιτροπή προσωπικού, μη δυναμένου, ως τοιαύτης φύσεως, να κάνει να αρχίσουν τα τρέχουν οι προθεσμίες ως προς αυτές. Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες δεν βρέθηκαν ενώπιον οριστικής πράξεως παρά μόνον ύστερα από την απορριπτική των αιτημάτων τους της 2ας Δεκεμβρίου 1999 και της 28ης Απριλίου 2000 αποφάσεως που περιεχόταν στο έγγραφο της 7ης Ιουλίου 2000.

41 Επικουρικώς, οι προσφεύγουσες διατείνονται επίσης ότι, ύστερα από τη θέσπιση των όρων απασχολήσεως, δεν προέκυψαν νέα γεγονότα: η συστατική της USE γενική συνέλευση πραγματοποιήθηκε στις 18 Μαρτίου 1999, «δηλαδή ύστερα από την εκπνοή όλων των σχετικών [με τους όρους απασχολήσεως] προθεσμιών».

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 42 Πρέπει να υπομνησθεί, προκαταρκτικώς, ότι, δυνάμει του άρθρου 35.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, τα κοινοτικά δικαιοδοτικά όργανα μπορούν να εκδικάζουν πράξεις ή παραλείψεις της ΕΚΤ ή να αποφαινούνται σχετικά με την ερμηνεία τους στις περιπτώσεις και κατά τους όρους που έχουν καθοριστεί από τη Συνθήκη ΕΚ, και τούτο υπό την επιφύλαξη του ειδικού καθεστώτος που το άρθρο 36.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ προβλέπει για τις διαφορές μεταξύ της ΕΚΤ και των υπαλλήλων της. Δεδομένου ότι η υπό κρίση προσφυγή ακυρώσεως δεν αφορά διαφορά μεταξύ της ΕΚΤ και των υπαλλήλων της, το παραδεκτό της πρέπει να εξεταστεί από πλευράς των προϋποθέσεων του άρθρου 230 ΕΚ, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 35.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ (βλ., κατά την έννοια αυτή, τη διάταξη του Πρωτοδικείου της 30ής Μαρτίου 2000, Τ-33/99, Méndez Pinedo κατά ΕΚΤ, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. Ι-Α-63 και ΙΙ-273, σκέψη 23).
- 43 Σύμφωνα με το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται υπό τις προϋποθέσεις των τριών πρώτων εδαφίων του ίδιου άρθρου, να ασκήσει προσφυγή «κατά των αποφάσεων που απευθύνονται σ' αυτό καθώς και κατά αποφάσεων που, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις που απευθύνονται σε άλλο πρόσωπο, το αφορούν άμεσα και ατομικά».
- 44 Προκειμένου να εκδοθεί απόφαση επί του παραδεκτού της υπό κρίση προσφυγής, πρέπει να επισημανθεί, πρώτον, ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, δεν αρκεί ένα έγγραφο να έχει αποσταλεί από κοινοτικό όργανο στον αποδέκτη του, σε απάντηση αιτήματος του τελευταίου, προκειμένου ένα τέτοιο έγγραφο να μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ απόφαση, ανοίγουσα τον δρόμο για προσφυγή ακυρώσεως (προπαρατεθείσα απόφαση *Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής*, σκέψη 30, καθώς και η παρατιθέμενη σ' αυτήν νομολογία). Αποτελούν πράξεις ή αποφάσεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, μόνον τα μέτρα που παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα, δυνάμενα να θίγουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος τροποποιώντας ουσιαδώς τη νομική κατάσταση αυτού (απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1998, C-68/94 και C-30/95, *Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. Ι-1375, σκέψη 62· προπαρατεθείσα απόφαση του Πρωτο-

δικείου Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 30, καθώς και απόφαση της 22ας Μαρτίου 2000, T-125/97 και T-127/97, Coca-Cola κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-1733, σκέψη 77).

- 45 Επιβάλλεται, δεύτερον, να παρατηρηθεί ότι, κατά απολύτως παγιωμένη νομοθεσία, όταν μια απόφαση ενός οργάνου συμβαίνει να είναι αρνητική, πρέπει αυτή να εκτιμάται ανάλογα με τη φύση του αιτήματος του οποίου αποτελεί απάντηση. Ειδικότερα, η αντιτασσόμενη από ένα κοινοτικό όργανο άρνηση να προβεί στην ανάκληση ή την τροποποίηση μιας πράξεως μπορεί η ίδια αυτή αρνητική απόφαση να αποτελέσει πράξη της οποίας η νομιμότητα μπορεί να ελεγχθεί, σύμφωνα με το άρθρο 230 ΕΚ, μόνον εφόσον η πράξη της οποίας το κοινοτικό όργανο αρνείται την ανάκληση ή την τροποποίηση θα μπορούσε η ίδια να προσβληθεί δυνάμει της διατάξεως αυτής (προπαρατεθείσα απόφαση Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 31, καθώς και η παρατιθέμενη σ' αυτήν νομολογία).
- 46 Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν στην ΕΚΤ, αφενός, αίτημα να προστεθεί, στους όρους απασχολήσεως, διάταξη προβλέπουσα τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων και διέπουσα τα αποτελέσματα αυτών αναφορικά με τις εργασιακές σχέσεις μεταξύ της Τράπεζας και του προσωπικού της και, αφετέρου, αίτημα απαλείψεως ορισμένων μερών του άρθρου 1.4 των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού που επηρεάζουν, αυθαιρέτως κατ' αυτές, την άσκηση του δικαιώματος απεργίας.
- 47 Επομένως, οι προσφεύγουσες με τα αιτήματά τους προσπάθησαν να προκαλέσουν την άσκηση, προς συγκεκριμένη κατεύθυνση, των εξουσιών που έχουν παρασχεθεί στο διοικητικό συμβούλιο με το άρθρο 36.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ καθώς και στην εκτελεστική επιτροπή με το άρθρο 21.3 του εσωτερικού κανονισμού και το άρθρο 9, στοιχείο α, των όρων απασχολήσεως, εξουσίες με τις οποίες σκοπείται, αντιστοίχως, η θέσπιση του καθεστώτος που ισχύει για το προσωπικό της ΕΚΤ και να καθοριστούν, σχετικώς, οι προϋποθέσεις εφαρμογής. Υπό τις περιστάσεις αυτές, οι προσφεύγουσες μπορούν να ζητήσουν και να πετύχουν την τροποποίηση των όρων απασχολήσεως και την απάλειψη ορισμένων διατάξεων των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού της ΕΚΤ μόνο στο μέτρο που οι εν λόγω πράξεις τις αφορούν ατομικά και άμεσα κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ (βλ., κατά την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα απόφαση Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 33).

- 48 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, όπως το Πρωτοδικείο έχει ήδη διασαφηνίσει με την απόφασή του της 18ης Οκτωβρίου 2001, Τ-333/99, Χ κατά ΕΚΤ (Συλλογή Υπ.Υπ. 2001, σ. Π-921, σκέψεις 61 και 62), που εκδόθηκε στο πλαίσιο διαφοράς με αντικείμενο τη νομιμότητα διατάξεων των όρων απασχολήσεως που προέβλεπαν πειθαρχικό καθεστώς για το προσωπικό της ΕΚΤ, μολονότι η εργασιακή σχέση μεταξύ της ΕΚΤ και των υπαλλήλων της είναι συμβατικής φύσεως, και όχι καταστατικής, η ΕΚΤ αποτελεί, παρ' όλ' αυτά, κοινοτικό οργανισμό, επιφορτισμένο με αποστολή κοινοτικού συμφέροντος και εξουσιοδοτημένο να θεσπίζει, μέσω κανονισμού, τις ισχύουσες για το προσωπικό τους διατάξεις.
- 49 Όμως, είναι προφανές ότι τόσο οι όροι απασχολήσεως όσο και οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού αποτελούν πράξεις γενικού περιεχομένου, εφαρμοζόμενες σε καταστάσεις αντικειμενικώς προσδιορισμένες και παράγουσες έννομα αποτελέσματα έναντι κατηγοριών προσώπων λαμβανομένων υπόψη κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Ιουνίου 2001, Τ-166/99, Andres de Dios κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. Π-1857, σκέψη 36, καθώς και η προπαρατεθείσα νομολογία). Πράγματι, οι όροι απασχολήσεως καθορίζουν, όπως ακριβώς συμβαίνει με τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά την ευρωπαϊκή δημόσια διοίκηση, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών του προσωπικού της ΕΚΤ, ενώ οι κανόνες που ισχύουν για το προσωπικό, όπως ακριβώς συμβαίνει με τις γενικές εκτελεστικές διατάξεις που θεσπίζονται για κάθε κοινοτικό όργανο στο πλαίσιο του άρθρου 110, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, προσδιορίζουν τα κριτήρια που είναι κατάλληλα να βοηθούν την ΕΚΤ κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας και διευκρινίζουν το περιεχόμενο των στερουμένων σαφηνείας διατάξεων των όρων απασχολήσεως (βλ., επί αυτής της λειτουργίας των γενικών εκτελεστικών διατάξεων του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Τ-75/89, Brems κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1990, σ. Π-899, σκέψη 29, και, αναφορικά με την αναλογία μεταξύ των εν λόγω διατάξεων και των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού της ΕΚΤ, την προπαρατεθείσα απόφαση Χ κατά ΕΚΤ, σκέψη 105).
- 50 Το γενικό περιεχόμενο των όρων απασχολήσεως δεν μπορεί να τίθεται υπό αμφισβήτηση από το γεγονός ότι οι κανόνες αυτοί έχουν θεσπιστεί από το διοικητικό συμβούλιο διά πράξεως χαρακτηριζομένης ως «αποφάσεως». Πράγματι, η εξέταση του κανονιστικού ή αποφασιστικού χαρακτήρα μιας πράξεως εξαρτάται όχι από τον τύπο τον οποίο αυτή έχει περιβληθεί, αλλ' αποκλειστικώς από την ουσία της (προπαρατεθείσα απόφαση Andres de Dios κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψη 15).

- 51 Επιβάλλεται, ωστόσο, να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, είναι δυνατό, υπό ορισμένες περιστάσεις, μια πράξη γενικού περιεχομένου να αφορά ατομικά ορισμένα υποκείμενα δικαίου, αποκτώντας έτσι αποφασιστικό χαρακτήρα. Τούτο ακριβώς συμβαίνει όταν η επίμαχη πράξη θίγει ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο λόγω ορισμένων ιδιοτήτων που του προσιδιάζουν ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως που το διαφοροποιεί σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο (προπαρατεθείσα απόφαση *Andres de Dios* κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψη 45, καθώς και η παρατεθείσα νομολογία).
- 52 Πρέπει, επομένως, να ελεγχθεί, υπό το φως της νομολογίας αυτής, αν οι διατάξεις των όρων απασχολήσεως και οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού, που ματαιώς προσπάθησαν να πετύχουν την τροποποίησή τους, τις αφορούν λόγω ορισμένων ιδιοτήτων που τις χαρακτηρίζουν ή μιας πραγματικής καταστάσεως που τις διαφοροποιεί, ενόψει αυτών των διατάξεων, σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.
- 53 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι θίγονται από τις εν λόγω διατάξεις καθόσον έχουν εκ του καταστατικού το καθήκον να προσπαθούν να συνάπτουν συλλογικές συμφωνίες προς όφελος των απασχολούμενων στην ΕΚΤ, προκειμένου να συμμετέχουν στην τροποποίηση των όρων εργασίας και απασχολήσεως των μελών τους, καθώς και το καθήκον να οργανώνουν, για τον σκοπό αυτό, ενδεχομένως, απεργίες. Η εκπροσώπηση των συμφερόντων των μελών τους μέσω της συνάψεως συλλογικών συμφωνιών και οργανώσεως απεργιών αποτελεί τμήμα της ουσιαδούς αποστολής μιας συνδικαλιστικής οργανώσεως. Στο μέτρο που επηρεάζουν τις προϋποθέσεις για την άσκηση της συνδικαλιστικής τους ελευθερίας, η ρύθμιση που περιορίζει τις διατάξεις που αποτελούν το καθεστώς επί θεμάτων προσωπικού της ΕΚΤ, αποκλείοντας τις συλλογικές συμφωνίες, και η προβαλλομένη ως περιοριστική της ασκήσεως του δικαιώματος της απεργίας ρύθμιση θίγουν τις προσφεύγουσες άμεσα και ατομικά. Το αυτό ισχύει και όσον αφορά τη νομική πράξη με την οποία απορρίφθηκαν τα αιτήματά τους για τροποποίηση αυτών των ρυθμίσεων.
- 54 Πρέπει να επισημανθεί ότι, με τα επιχειρήματα αυτά, οι προσφεύγουσες μπορούν να καταδείξουν, το πολύ πολύ, ότι κακώς η καθής επικαλείται τη νομολογία σχετικά με την ανυπαρξία δικαιώματος προς άσκηση προσφυγής, όσον αφορά μια συντεχνιακή οργάνωση, και τούτο με σκοπό την ακύρωση πράξεων που θίγουν τα γενικά συμφέροντα της κατηγορίας τα οποία αυτή προασπίζεται. Όντως, αυτή η νομολογία δεν ασκεί εν προκειμένω επιρροή, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες προσβάλλουν το

έγγραφο της 7ης Ιουλίου 2000, έχοντας υπόψη την προσβολή που υφίσταται η έννομη κατάσταση κάθε μιας από αυτές, ως υποκειμένου δικαίου χωριστού από τα μέλη του προσωπικού της ΕΚΤ. Έτσι, προκειμένου να δικαιολογηθεί το δικαίωμά τους για άσκηση προσφυγής, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι αυτό που θίγεται είναι το δικό τους ατομικό συμφέρον και όχι απλώς τα γενικά συμφέροντα του προσωπικού της ΕΚΤ.

- 55 Όμως, το δικαίωμα που διεκδικούν οι προσφεύγουσες δεν αρκεί για να αποδείξει ότι οι διατάξεις των όρων απασχολήσεως και οι κανόνες επί θεμάτων προσωπικού, των οποίων έχουν ζητήσει την τροποποίηση ή την εξάλειψη, τις αφορούν ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ. Πράγματι, τα εν λόγω δικαιώματα δεν έχουν αυτές αποκλειστικώς ως υποκείμενο, κατά την έννοια της σχετικής με το άρθρο αυτό νομολογίας, εφόσον είναι κοινά σε κάθε ένωση η οποία, καθ' οιοδήποτε χρονικό σημείο, αναλαμβάνει ως αποστολή την προάσπιση των συμφερόντων των υπαλλήλων της ΕΚΤ. Οι επίμαχες διατάξεις των όρων απασχολήσεως και των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού επηρεάζουν κάθε μία από τις δύο προσφεύγουσες όπως ακριβώς επηρεάζουν και οποιαδήποτε άλλη συνδικαλιστική οργάνωση που, πραγματικώς ή δυνητικώς, είναι δραστηριοποιημένη για την προάσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων αυτών.
- 56 Όσον αφορά το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι οι ασκούσες εν προκειμένω επιρροή διατάξεις των όρων απασχολήσεως και των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού καθώς και η άρνηση της ΕΚΤ να τις τροποποιήσει τις αφορούν ατομικά, και τούτο λόγω του ότι οι πράξεις αυτές τους απαγορεύουν να ασκήσουν ένα θεμελιώδες δικαίωμα προστατευόμενο από την κοινοτική έννομη τάξη, όπως η συνδικαλιστική ελευθερία, πρέπει να τονιστεί ότι η εξέταση, αφενός, της υπάρξεως και της εκτάσεως, εντός της κοινοτικής εννόμου τάξεως, του θεμελιώδους δικαιώματος της συνδικαλιστικής ελευθερίας και, αφετέρου, της τυχόν προσβολής του δικαιώματος αυτού από τις επίμαχες διατάξεις εμπίπτει, όπως οι ίδιες οι προσφεύγουσες έχουν παρατηρήσει, στην ουσία της υποθέσεως.
- 57 Όσον αφορά το παραδεκτό της προσφυγής, πρέπει να σημειωθεί ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού ένδικου συστήματος, το γεγονός απλώς και μόνον ότι μια κανονιστική πράξη είναι δυνατό να επηρεάζει τη νομική κατάσταση ενός ιδιώτη δεν αρκεί, από μόνο του, ώστε η πράξη αυτή να μπορεί να θεωρηθεί ότι αφορά

τον εν λόγω ιδιότητα ατομικά και άμεσα. Μόνον η ύπαρξη ειδικών περιστάσεων, που διαφοροποιούν έναν πολίτη σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο και, ως εκ τούτου, τον εξατομικεύουν κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη μιας αποφάσεως, θα μπορούσε να καταστήσει δυνατό στον εν λόγω πολίτη να ασκήσει προσφυγή δυνάμει του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ κατά πράξεως γενικού περιεχομένου (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1969, 10/68 και 18/68, Eridania κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 159, σκέψη 7, και της 18ης Μαΐου 1994, C-309/89, Codorniu κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1994, σ. I-1853, σκέψεις 20 και 22). Όμως, όπως έχει ανωτέρω σημειωθεί, τέτοιες περιστάσεις δεν συντρέχουν εν προκειμένω.

58 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ούτε η ρύθμιση με τις διατάξεις του καθεστώτος που ισχύει επί των μελών του προσωπικού της ΕΚΤ, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 9 των όρων απασχολήσεως, ούτε η ρύθμιση σχετικά με την άσκηση εκ μέρους αυτών του δικαιώματος απεργίας, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1.4 των κανόνων επί θεμάτων προσωπικού δεν αφορούν τις προσφεύγουσες ατομικά. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη νομολογία που μνημονεύεται στις ανωτέρω σκέψεις 44, 45 και 47, και στο μέτρο που το προσβαλλόμενο έγγραφο αναλύεται ως άρνηση τροποποίησης μιας ρυθμίσεως γενικού περιεχομένου μη αφορώσας ατομικά τις προσφεύγουσες, οι τελευταίες δεν δύνανται παραδεκτώς να προσβάλουν την εν λόγω άρνηση μέσω προσφυγής ακυρώσεως. Συναφώς, το γεγονός απλώς και μόνον ότι οι προσφεύγουσες είναι αποδέκτες του περιέχοντος την άρνηση εγγράφου στερείται οποιασδήποτε σημασίας.

59 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να εξεταστούν τα λοιπά επιχειρήματα των διαδίκων.

Επί των δικαστικών εξόδων

60 Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του

νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθησαν και η καθής έχει ζητήσει την καταδίκη τους στα δικαστικά έξοδα, πρέπει αυτές να καταδικαστούν στα δικά τους δικαστικά έξοδα καθώς και σ' αυτά της καθής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

διατάσσει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη.**

- 2) Οι προσφεύγουσες φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα καθώς και αυτά της καθής.**

Λουξεμβούργο, 18 Απριλίου 2002.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

M. Βηλαράς